ॐ

१. शिष्टाचारः (વ્યવહાર વિવેક)

हरिः ओम् ।	હરિઃ ૐ.
सुप्रभातम् ।	સુપ્રભાત.
नमस्ते / नमस्कारः ।	નમસ્તે / નમસ્કાર.
शुभरात्रिः ।	શુભરાત્રિ.
धन्यवादः ।	અભિનંદન.
स्वागतम् ।	સ્વાગત.
क्षम्यताम् ।	ક્ષમા કરશો.
चिन्ता मास्तु ।	કોઈ વાંધો નહિ / ભલે.
कृपया ।	કૃપા કરીને.
पुनः मिलामः ।	ફરી મળીશું.
अस्तु ।	હા, બરાબર.
श्रीमन् ।	શ્રીમાન. (સંબોધન)
मान्ये / आर्ये ।	શ્રીમતી. (સંબોધન)
बहु समीचीनम्	ખૂબ સુંદર.

२. मेलनम् (હળવું-મળવું)

भवतः नाम किम् ?	આપનું નામ શું છે ? (પું.)
भवत्याः नाम किम् ?	આપનું નામ શું છે ? (સ્ત્રી.)
मम नाम '.......' ।	મારું નામ '........' .
एषः मम मित्रं '......' ।	આ મારો મિત્ર '......' છે.
एतस्य नाम श्रुतवान् अस्मि ।	એમનું નામ સાંભળ્યું છે.
एषा मम सखी '......' अस्ति ।	આ મારી સખી '......' છે.

भवान् किम् (उद्योगं) करोति ?	આપ શું કરો છો ? (પુ.)
भवती किम् (उद्योगं) करोति ?	આપ શું કરો છો ? (સ્ત્રી.)
अहम् अध्यापकः अस्मि ।	હું અધ્યાપક છું.
अहम् अध्यापिका अस्मि ।	હું અધ્યાપિકા છું.
अहं यन्त्रागारे कार्यं करोमि ।	હું કારખાનામાં કામ કરું છું.
भवान् / भवती कस्यां कक्षायां पठति ?	તમે કયા ધોરણમાં ભણો છો ?
अहं नवमकक्षायां पठामि ।	હું નવમા ધોરણમાં ભણું છું.
अहं B. Sc. कक्षायां पठामि ।	હું વિજ્ઞાન સ્નાતકની કક્ષામાં ભણી રહ્યો છું.
भवतः ग्रामः ?	આપનું ગામ ?
मम ग्रामः	મારું ગામ.......
कुशलं किम् ?	આપ કુશળ છો ?
गृहे सर्व कुशलम् किम् ?	ઘરે બધાં કુશળ છે ?
अन्यः कः विशेषः ?	અન્ય વિશેષ ?
कुतः आगच्छति ?	આપ ક્યાંથી આવ્યા ?
विद्यालयतः / गृहतः / ....तः — आगच्छामि ।	શાળામાંથી / ઘરથી / ......થી — આવી રહ્યો છું / ... રહી છું.
कुत्र गच्छति ?	ક્યાં જઈ રહ્યા છો ?
देवालयं / कार्यालयं / विपणिं — गच्छामि ।	મંદિર / કાર્યાલય / બજાર — જઈ રહ્યો છું.
किं मेलनं विरलं जातम् ?	શું વાત છે ? ભાગ્યે જ મળો છો ?
भवन्तं कुत्रापि दृष्टवान् ।	આપને ક્યાંક જોયા છે.

कुशली / कुशलिनी अस्मि ।	કુશળ છું.
भवान् सम्भाषणशिबिरम् आगतवान् किम् ?	આપ સંભાષણ શિબિરમાં આવ્યા હતા ?
तर्हि कुत्र दृष्टवान् ?	તો ક્યાં જોયા હશે ?
तर्हि तत्रैव दृष्टवान् स्याम् ।	તો પછી ત્યાં જ જોયા હશે.

३. सरल-वाक्यानि (સરળ-વાક્ય)

तथैव अस्तु ।	હા, એમ જ થાઓ.
जानामि ।	જાણું છું.
आम् , तत् सत्यम् ।	હા, તે બરાબર છે.
समीचीना सूचना ।	સારા સમાચાર છે.
स्वल्पम् एव ।	થોડુંક, ખૂબ જ થોડું.
किमर्थं तद् न भवति ।	શા માટે એમ થતું નથી ?
भवतु नाम ।	ભલે ત્યારે.
ओहो ! तथा किम् ।	ઓહ, એવી વાત છે ?
एवमपि अस्ति किम् ?	એવું પણ છે ખરું ?
अथ किम् ?	તો શું ?
नैव किल ।	ના રે ના.
भवतु ।	બરાબર છે.
आगच्छतु ।	આવો.
उपविशतु ।	બેસો.
सर्वथा न ।	જરાય નહિ.
किम् अन्यत् ?	બીજું શું ?
अस्तु किम् ?	એમ કરીએ તો ?
किमर्थं श्रीमन् ?	શા માટે, ભાઈ ?

प्राप्तं खलु ?	મળ્યું કે ?
किं भवति इति पश्यामः ।	શું થાય છે તે જોઈશું.
ज्ञातम् ?	સમજ્યા ?
कथम् आसीत् ?	કેવું હતું / રહ્યું ?
अङ्गीकृतं खलु ?	સ્વીકાર્યું ને ?
कति अपेक्षितानि ?	કેટલા જોઈએ ?
अद्य एव किम् ?	આજે જ ?
इदानीम् एव किम् ?	અત્યારે જ ?
आगन्तव्यं भोः ।	આવવા જોઈએ.
तदर्थं किम् ?	એ માટે શું ?
तत् किमपि मास्तु ।	કંઈ જોઈએ નહિ.
न दृश्यते ?	દેખાતું નથી ?
समाप्तम् ?	પૂરું ?
कस्मिन् समये ?	કેટલા વાગે ?
तथापि ....।	તો પણ.....
आवश्यकं न आसीत् ।	જોઈતું ન હતું.
तिष्ठतु भोः ।	જરા થોભો.
स्मरति खलु ?	યાદ છે ને ?
तथा किमपि नास्ति ।	એવું કંઈ નથી.
कथम् अस्ति भवान् ?	આપ કેમ છો ?
मा विस्मरतु ।	ભૂલશો નહિ ?
अन्यच्च.......	અને બીજું .....
तदनन्तरम्..........	એ પછી .....
तावदेव खलु ?	એટલું જ છે ને ? (એ જ વાત છે ?)

महान् आनन्दः ।	મઝા આવી ગઈ.
तथा न ।	એવું નથી.
तस्य कः अर्थः ।	એટલે ?
आम्......	હા .....
एवमेव......	એમ જ ....

४. सामान्यवाक्यानि (સામાન્ય વાક્ય)

प्रयत्नं करोमि ।	પ્રયાસ કરું છું.
न शक्यते ।	થઈ શકે એમ નથી.
तथा न वदतु ।	એમ ન કહો .
तत्र कोऽपि सन्देहः नास्ति ।	એમાં કોઈ શંકા નથી .
तद् अहं न जानामि ।	હું એ જાણતો નથી .
कदा ददाति ?	ક્યારે આપશો ?
अहं कथं वदामि ?	હું કેમ કહું ?
तथा भवति किम् ?	એવું થાય ખરું ?
भवतः समयः अस्ति किम् ?	આપની પાસે સમય છે ખરો ?
अद्य भवतः कार्यक्रमः कः ?	આજે આપનો શો કાર્યક્રમ છે ?
अरे ! पादस्य / हस्तस्य किम् अभवत् ?	અરે ! હાથ/પગને શું થયું ?
बहुदिनेभ्यः ते परिचिताः ।	ઘણા દિવસોથી તેઓ પરિચિત છે.
तस्य कियत् धैर्यं/धाष्ट्यं पश्यतु ।	એની ધીરજ તો જુઓ.
भवान् न उक्तवान् एव ।	આપે તો કહ્યું જ નહિ.
अहं किं करोमि ?	હું શું કરું ?
अहं न जानामि ।	હું જાણતો નથી.
यथा भवान् इच्छति तथा ।	આપ ઇચ્છો તેમ.

भवतु, चिन्तां न करोतु ।	ઠીક છે , ચિંતા કરશો નહિ.
तेन किमपि न सिद्ध्यति ।	એમાં કંઈ થઈ શકે નહિ.
सः सर्वथा अप्रयोजकः ।	તે તો નાલાયક છે.
प्रयोजनम् एव नास्ति ।	સવાલ જ ઉઠતો નથી.
पुनरपि एकवारं प्रयत्नं कुर्मः ।	ફરી એક વાર પ્રયાસ કરીએ .
मौनमेव उचितम् ।	મૌન રહેવું યોગ્ય છે.
तद्विषये अहं किमपि न वदामि ।	એમના અંગે હું કંઈ જ કહીશ નહિ.
विचिन्त्य एव वक्तव्यम् ।	વિચારીને જ બોલવું જોઈએ.
तर्हि समीचीनम् ।	તો તો ઠીક છે.
एवं चेत् कथम् ?	એમ હોય તો કેવું ?
मां किञ्चित् स्मारयतु ।	મને જરા યાદ કરાવજો.
तम् अहं सम्यक् जानामि ।	હું એમને સારી રીતે ઓળખું છું.
तदानीमेव उक्तवान् खलु ?	મેં ત્યારે જ કહ્યું હતું ને ?
कदा उक्तवान् ?	ક્યારે કહ્યું ?
यत्किमपि भवतु ।	ભલે ગમે તે થાય .
सः बहु समीचीनः ।	તે ખૂબ સરસ છે .
सः बहु रूक्षः ।	તે ખૂબ રૂક્ષ છે.
तद्विषये चिन्ता मास्तु ।	એ વાતની ચિંતા કરશો નહિ.
तथैव इति न नियमः ।	એવો કોઈ નિયમ નથી.
कर्तुं शक्यं, किञ्चित् समयः अपेक्ष्यते ।	કરી શકાય, પણ સમય લાગે.
एतावत् तु कृतवान् ।	આટલું તો કર્યું.
द्रष्टुम् एव न शक्यते ।	જોઈ જ શકાતું નથી.
तत्रैव कुत्रापि स्यात् ।	ત્યાં જ ક્યાંક હશે.
यथार्थं वदामि ।	સાચું કહું છું.

एवं भवितुम् अर्हति ।	એવું થઈ શકે છે.
कदाचित् एवमपि स्यात् ।	કદાચ એમ પણ બની શકે.
किम् अहं तावदपि न जानामि ?	શું હું એટલું પણ જાણતો નથી ?
कः न इच्छति ?	કોણ ઇચ્છતું નથી ?
तत्र गत्वा किं करोति ?	ત્યાં જઈને શું કરશો ?
पुनः आगच्छतु ।	આવજો.
मम कोऽपि क्लेशः नास्ति ।	મને તો કોઈ કષ્ટ નથી.
एतत् कष्टकरं न ।	એ મુશ્કેલ નથી.
किम् आनीतवान् ?	શું લાવ્યા છો ?
भवन्तं कः उक्तवान् ?	આપને કોણે કહ્યું ?
किञ्चिदनन्तरम् आगच्छेत् ।	થોડા સમય પછી આવે.
प्रायः तथा न स्यात् ।	ઘણું ખરું એમ નહિ થાય.
चिन्ता मास्तु, श्वः ददातु ।	કોઈ વાત નહિ, કાલે આપજો.
अहं पुनः सूचयिष्यामि ।	હું ફરી કહીશ.
अद्य आसीत् किम् ?	આજે હતું કે ?
अवश्यम् आगमिष्यामि ।	જરૂર આવીશ.
किं, नागराजः अस्ति ?	શું , નાગરાજ છે ?
किमर्थम्, एवं जातम् ?	એમ કેમ બન્યું ?
किं, तत्र एव आसीत् ?	શું ત્યાં જ હતું ?
किं, किमपि उक्तवान् ?	શું કંઈ કહ્યું ?
कुतः आनीतवान् ?	ક્યાંથી લાવ્યા ?
अन्यत् किमपि कार्यं नास्ति ।	અન્ય કોઈ કાર્ય નથી.
मम वचनं शृणोतु ।	મારી વાત સાંભળો.
एतत् सत्यं खलु ?	એ જ સાચું ?
तद् अहमपि जानामि ।	હું પણ તે જાણું છું .

तावद् आवश्यकं न ।	એટલું બધું જરૂરી નથી.
भवतः का हानि ?	આપનું શું બગડ્યું ?
किमर्थम् एतावान् विलम्बः ?	આટલો વિલંબ કેમ થયો ?
यथेष्टम् अस्ति ।	પૂરતું છે.
भवतः अभिप्रायः कः ?	આપનો શો અભિપ્રાય છે ?
तस्य किं कारणम् ?	એનું શું કારણ છે ?
स्वयमेव करोति किम् ?	જાતે જ કરશો કે ?
तत् मह्यं न रोचते ।	મને તે પસંદ નથી.
उक्तम् एव रटति सः ।	એ જ રટ્યા કરે છે.
अन्यथा बहु कष्टम् ।	નહિતર ખૂબ મુશ્કેલી પડશે.
किमर्थं पूर्वं न उक्तवान् ?	પહેલા કેમ ન કહ્યું ?
स्पष्टं न जानामि ।	બરાબર ખબર નથી.
निश्चयः नास्ति ।	નક્કી નથી.
भवान् कुत्र आसीत् ?	આપ ક્યાં હતા ?
भीतिः मास्तु ।	ડરો નહિ .
भयस्य कारणं नास्ति ।	ડરવાની જરૂર નથી.
तदहं बहु इच्छामि ।	તે મને ખૂબ ગમે છે.
कियत् लज्जास्पदम् ।	કેટલી શરમજનક વાત છે.
एषः मम दोषः न ।	એ મારો દોષ નથી.
मम तु आक्षेपः नास्ति ।	મારો કોઈ આરોપ નથી.
सः शीघ्रकोपी ।	તે શીઘ્રકોપી છે.
गम्भीरः मा भवतु ।	ગંભીર થશો નહિ.
युक्ते समये आगतवान् ।	યોગ્ય સમયે આવી ગયા.
बहु जल्पति भोः ।	ખૂબ બકબક કરે છે.
एषा केवलं किंवदन्ती ।	એ તો ઊડતી વાત છે.

किमपि न भवति ।	કંઈ નહિ થાય.
एवमेव आगतवान् ।	અમસ્તો જ આવ્યો'તો.
विना कारणं किमर्थं गन्तव्यम् ?	નકામું કેમ જવું ?
भवतः वचनं सत्यम् ।	આપની વાત સાચી છે.
मम वचनं कः शृणोति ?	મારી વાત કોણ સાંભળે છે ?
तदा किमपि न स्फुरितम् ।	એ વખતે કંઈ સૂઝયું જ નહિ.
किमर्थं तावती चिन्ता ?	શા માટે એટલી ચિંતા ?
भवतः किम् अस्ति कष्टम् ?	આપને શું મુશ્કેલી છે ?
राम राम, एवं न भवितव्यम् आसीत् ।	રામ રામ, એવું થવું જોઈતું ન હતું.
अन्यथा मा चिन्तयतु ।	ખોટું લગાડશો નહિ.

५. मित्र - मिलनम् (મિત્ર - મિલાપ)

नमो नमः ।	નમસ્કાર.
किं भोः दर्शनमेव नास्ति ?	અરે, આજકાલ દેખાતા નથી ?
नैव, अत्रैव सञ्चरामि किल !	અરે, અહીં જ હોઉં છું !
किं भोः, वार्ता एव नास्ति ?	અરે, કોઈ સમાચાર જ નથી ?
किं भोः, एकं पत्रम् अपि न लिखितम् ?	ભાઈ, એક પત્ર પણ લખ્યો નહિ ?
वयं सर्वे विस्मृताः किम् ?	અમને ભૂલી ગયા કે ?
कथं विस्मरणं भवति ?	કેવી રીતે ભુલાય ?
भवतः सङ्केतम् एव न जानामि स्म ।	આપનું સરનામું જ ખબર ન હતું.
महापुरुषः संवृत्तः भवान् ।	હવે તો મોટા માણસ બની ગયા છો.
भवान् एव किम् ? दूरतः न ज्ञातम् ।	અરે તું ? દૂરથી તો ઓળખ્યો જ નહિ.

ह्यः भवन्तं स्मृतवान् ।	કાલે તને યાદ કરતો હતો.
कथम् अत्र आगमनम् ?	અહીં કેમ આવવું થયું ?
अत्रैव किञ्चित् कार्यम् आसीत् ।	અહીં થોડુંક કામ હતું.
त्वरितं कार्यम् आसीत् ।	અગત્યનું કામ હતું, એથી
अतः आगतवान् ।	આવ્યો.
बहुकालतः प्रतीक्षां करोमि ।	કેટલાય સમયથી રાહ જોઈ રહ્યો છું.
यानं न प्राप्तं, अतः एव विलम्बः ।	વાહન મળ્યું નહિ, એટલે મોડું થયું.
आगच्छतु भोः, गृहं गच्छामः ।	આવો, ઘરે જઈએ.
इदानीं समयः नास्ति ।	અત્યારે સમય નથી.
श्वः सायं मिलामः किम् ?	કાલે સાંજે મળશો કે ?
अवश्यं तत्रैव आगच्छामि ।	ચોક્કસ ત્યાં જ આવી જઈશ.
इदानीं कुत्र उद्योगः ।	હવે ક્યાં કામ કરો છો ?
यन्त्रागारे उद्योगः ।	કારખાનામાં કામ કરું છું.
एकत्र अध्यापकः अस्मि ।	એક જગ્યાએ અધ્યાપક છું.
इदानीं कुत्र वासः ?	અત્યારે ક્યાં ઉતર્યા છો ?
एषः मम गृहसङ्केतः ।	આ મારા ઘરનું સરનામું છે.
यानम् आगतम् , आगच्छामि ।	બસ આવી, આવું છું.
अस्तु, पुनः मिलामः ।	ઠીક, ફરી મળીશું.
पुनः अस्माकं मेलनं कदा ?	આપણે ફરી ક્યારે મળીશું ?
पुनः कदा मेलिष्यति भवान् ?	પાછા ક્યારે મળશો ?
तद्दिने किमर्थं भवान् न आगतवान् ?	એ દિવસે આપ કેમ ન આવ્યા ?
वयं तदा एव आगतवन्तः ।	અમે તો ત્યારે જ આવ્યા હતા.
भवतः समीपे सम्भाषणीयम् आसीत् ।	આપની સાથે કેટલીક વાત કરવી હતી.
भवान् अन्यथा गृहीतवान् ।	આપે ખોટું સમજી લીધું.

भवतः बहु प्रतीक्षां कृतवान् ।	ઘણા સમયથી આપની રાહ જોતો હતો.
बहुकालतः तस्य वार्ता एव नास्ति ।	ઘણા દિવસ થયા, એમના સમાચાર જ નથી.
भवतः पत्रम् इदानीम् एव लब्धम् ।	આપનો પત્ર અત્યારે જ મળ્યો.
गच्छामः, किञ्चिद्दूरम् अहमपि आगच्छामि ।	ચાલો, થોડેક સુધી હું પણ સાથે આવું.
तिष्ठतु भोः, अर्धार्धं काफी पिबाम ।	જરા બેસો, અડધો કપ કૉફી પીશું.
अस्तु, पिबाम ।	ભલે, પી લઈએ.
स्थातुं समयः नास्ति ।	રોકાવાનો સમય નથી.
गमनात् अनुक्षणमेव पत्रं लिखतु ।	પહોંચતા જ પત્ર લખજો.
पुनः कदाचित् मेलिष्यामि ।	ક્યારેક ફરી મળીશ.
यदा कदा वा भवतु, अहं सिद्धः ।	ગમે ત્યારે, હું તૈયાર છું.
तान् मम शुभशयान् निवेदयतु ।	તેમને મારી શુભેચ્છાઓ પાઠવજો.
किमर्थम् एवं वदति ।	શા માટે એમ કહો છો ?
किञ्चित्कालं तिष्ठतु ।	થોડોક સમય હજી રહો.
अत्र पत्रालयः कुत्र अस्ति ?	અહીં ટપાલઘર ક્યાં છે ?
कियद्दूरे अस्ति ?	કેટલે દૂર છે ?
वित्तकोषः कियद्दूरे अस्ति ?	બૅન્ક કેટલે દૂર છે ?
किमर्थम् एवं त्वरा ?	એટલી બધી ઉતાવળ શું છે ?
इतोऽपि समयः अस्ति किम् ?	હજી પણ સમય છે કે ?
सर्वस्य अपि मितिः भवेत् ।	દરેકની મર્યાદા હોવી જોઈએ.
कियद् दातुं शक्यम् ?	કેટલું આપી શકો છો ?
कस्मिन् समये प्रतीक्षा करणीया ?	ક્યારે રાહ જોઈશું ?
गृहे उपविश्य किं करोति ?	ઘરે બેઠાં બેઠાં શું કરો છો ?
भवतः परिचयः एव न लब्धः ।	આપને ઓળખી શક્યો નહિ.

किं भोः, बहु कृशः जातः ?	આટલા દુબળા કેમ થઈ ગયા ?
अवश्यं मम गृहम् आगन्तव्यम् ।	અમારે ઘરે ચોક્કસ આવજો.
सः सर्वत्र दर्वीं चालयति ।	તે કોઈ પણ કામમાં દખલ કરે છે.
यथा भवान् इच्छति ।	જેવી આપની ઈચ્છા.
परिहासाय उक्तवान् भोः ।	મેં તો મજાકમાં કહ્યું.
एषः भवतः अपराधः न ।	એ આપનો દોષ નથી.
नैव, चिन्ता नास्ति ।	ના, કોઈ ચિંતા નથી.
वयम् इदानीम् अन्यगृहे स्मः ।	હવે અમે બીજા ઘરમાં રહીએ છીએ.
भवान् मम अपेक्षया ज्येष्ठः किम् ?	આપ મારાથી મોટા છો કે ?
ओहो, मम अपेक्षया कनिष्ठः किम् ?	તો આપ મારાથી નાના છો ?
भवान् विवाहितः किम् ?	શું આપ વિવાહિત છો ?
नैव, इदानीमपि एकाकी ।	ના, હજી પણ હું એકલો છું.
भवतः पिता कुत्र कार्यं करोति ?	આપના પિતાજી ક્યાં કામ કરે છે ?
सः वर्षद्वयात् पूर्वमेव निवृत्तः ।	તેઓ બે વર્ષ પહેલાજ નિવૃત્ત થયા છે.
सः वृद्धः इव भाति ।	તેઓ વૃદ્ધ હોય તેમ લાગે છે.
भवन्तः सर्वे सहैव वसन्ति किम् ?	આપ સૌ એક સાથે રહો છો ?
नैव, सर्वे विभक्ताः ।	ના બધાં અલગ અલગ છે.
भवतः वयः किम् ?	આપની ઉંમર કેટલી છે ?
भवन्तः कति सहोदराः ?	આપ કેટલા ભાઈ છો ?
वयम् आहत्य अष्ट जनाः ।	અમે કુલ આઠ લોકો છીએ.
तेषु भवान् कतमः ?	એમાં આપનો ક્રમ ?
भवान् एव ज्येष्ठः किम् ?	આપ જ મોટા છો ?
मम एकः अग्रजः अस्ति ।	મારો એક મોટો ભાઈ છે.
सः इदानीमपि बालः ।	હજી તે બાળક જ છે.
भवतः अनुजायाः वयः किम् ?	તમારી બહેનની ઉંમર શી છે ?

भवान् मा ददातु, मा स्वीकरोतु ।	તમે આપશો નહિ, લેશો નહિ.
अन्यं कमपि न पृच्छतु ।	બીજા કોઈને પણ પૂછશો નહિ.
सः बहु वदति ।	તે ખૂબ બોલે છે.
तर्हि सर्वं दायित्वं भवतः एव ।	તો બધી જવાબદારી આપ પર છે.
सर्वत्र अग्रे सरति ।	દરેકમાં આગળ રહે છે.
भवन्तं गृहे एव द्रक्ष्यामि ।	આપને ઘરે જ મળીશ.
सः निष्ठावान् ।	તે નિષ્ઠાવાન છે.
यावदहं प्रत्यागच्छामि तावत् प्रतीक्षां करोतु ।	હું આવું ત્યાં સુધી રાહ જોશો.
द्वयोः एकः आगच्छतु ।	બંનેમાંથી એક આવો.
तस्मै विषयः निवेदितः किम् ?	એમને વાત કહી દીધી છે ને ?
तस्य सः अत्यन्तं प्रीतिपात्रम् ।	તે એમને ખૂબ જ પ્રિય છે.
भवता इदं न कर्तव्यम् ।	આપે એવું કરવું જોઈએ નહિ.
यदि सः स्यात् .... ।	અગર તે હોત .....
अवश्यम् आगन्तव्यं, न विस्मर्तव्यम् ।	ચોક્કસ આવજો, ભૂલશો નહિ.
कियत्कालं तिष्ठति ?	ક્યાં સુધી રોકાશો ?
अहम् अपि एतां वार्तां श्रुतवान् ।	મેં પણ આ વાત સાંભળી છે.
सः स्तोकात् मुक्तः ।	તે જરાકમાં બચી ગયો.
भवन्तं द्रष्टुं सः पुनः आगच्छति किम् ?	આપને મળવા તે ફરી આવશે ?
अहं किमर्थं असत्यं वदामि ?	હું શા માટે જૂઠું બોલું ?
भवान् अपि एवं वदति किम् ?	તમે પણ એમ કહો છો ?
भवान् एवं कर्तुम् अर्हति किम् ?	શું આપ એમ કરી શકો છો ?
भवान् गच्छतु ।	આપ જાવ.
मम किञ्चित् कार्यम् अस्ति ।	મારે થોડું કામ છે.
वृथा भवान् चिन्तां करोति ।	આપ ખોટી ચિંતા કરો છો.

दैवेच्छा तथा आसीत्, किं कुर्मः ?	ભગવાનની ઇચ્છા જ એવી હતી, આપણે શું કરી શકીએ ?
अहम् अन्यद् उक्तवान् , भवान् अन्यद् गृहीतवान् ।	મેં કંઈક બીજું જ કહ્યું હતું, આપ બીજું જ સમજ્યા.
एतावद् असत्यं वदति इति अहं न ज्ञातवान् ।	હું જાણતો નથી કે તે આટલું જૂઠું બોલી શકે છે.
प्रमादवशात् संवृत्तम्, न तु बुद्ध्या ।	ભૂલથી થયું, જાણીજોઈને નથી કર્યું.
अयम् एकः शनिः ।	તે ખૂબ શેતાન છે.
भवदुक्तं सर्वम् अपि अङ्गीकर्तुं न शक्यम् ।	આપની વાત પૂર્ણ રીતે માની શકાય એમ નથી.
अहं गन्तुं न शक्नोमि ।	હું જઈ શકું એમ નથી.
विषयस्य वर्धनं मास्तु ।	વાત વધારશો નહિ.
सर्वेऽपि पलायनशीलाः ।	બધા ભાગેડુ છે.
असम्बद्धं मा प्रलपतु ।	નકામી વાતો ન કરો.
सर्वस्य अपि भवान् एव मूलम् ।	બધાનું મૂળ આપ જ છો.
सरलतया तस्य जाले पतितवान् ।	સહેલાઈથી એમની જાળમાં ફસાયા.
अस्माकं मेलनान्तरं बहु कालः अतीतः।	આપણે મળ્યાને ઘણો સમય થયો.
इदानीम् आगन्तुं न शक्यते ।	અત્યારે આવી શકાય એમ નથી.
भवान् अपि अङ्गीकरोति किम् ?	શું આપ પણ સ્વીકારો છો ?
किं, भवान् अपि विश्वसितवान् ?	શું, આપે પણ વિશ્વાસ કરી લીધો ?
सः विश्वासयोग्यः किम् ?	શું તે વિશ્વસનીય છે ?
किम्, किञ्चित् साहाय्यं करोति ?	આપ થોડીક મદદ કરશો ?
समयः कथम् अतिशीघ्रम् अतीतः ।	આટલો સમય કેવી રીતે ઝડપથી વીતી ગયો !
युक्ते समये आगतवान् ।	આપ યોગ્ય સમયે આવ્યા.

एकनिमेषः विलम्बः चेत् अहं गतः स्याम् ।	એક મિનિટ પણ મોડું થયું હોત તો હું ચાલ્યો જાત.
अहमपि भवता सह आगच्छामि किम् ?	હું પણ આપની સાથે આવું ?
किञ्चित्कालं ददाति किम् ?	થોડા સમય માટે આપી શકો છો?
इदानीं मया अपि अन्यत्र गन्तव्यम् ।	હવે તો મારે પણ બીજે જવું છે.
भवान् स्वकार्यं पश्यतु ।	તમે તમારું કામ કરો.
शीघ्रं प्रत्यागमिष्यामि ।	ઝડપથી પરત આવીશ.
आवश्यकं चेत् श्वः आनेष्यामि ।	આવશ્યક હોય તો કાલે લાવીશ.
'मास्तु' इत्युक्तेऽपि सः न शृणोति ।	ના કહેવા છતાંય તે માનતો નથી.

६. यात्रा (प्रवास)

चीटिकां कुत्र क्रीणामि ?	ટિકિટ ક્યાં ખરીદું ?
शीघ्रम् आगच्छतु, यानं गच्छेत् ।	ઝડપથી આવો,ગાડી ઊપડી જશે.
इदानीम् एव एकं यानं गतम् ।	હજી હમણાં જ એક ગાડી ગઈ.
अहं भवतः पार्श्वे उपविशामि ।	હું આપની પાસે બેસું છું.
किञ्चित् समञ्जनं कुर्मः ।	જરા ગોઠવી લઈએ.
महान् जनसम्मर्दः ।	ખૂબ ભીડ છે.
परीवर्तं ददातु ।	છુટા આપો.
अग्रे चलतु ।	આગળ વધો.
यानं कदा वा निर्गच्छति ?	ગાડી ક્યારે ઊપડે છે ?
शीघ्रम् अवतरतु ।	ઝડપથી ઊતરો.
किम् अग्रिमं स्थानम् अस्माकम् ?	આગલા સ્થાને આપણે ઊતરવાનું છે ?
यानस्य का संख्या ?	ગાડીનો ક્રમાંક ક્યો છે ?
फलकमपि नास्ति, किमपि नास्ति ।	ન તો પાટિયું છે, ન બીજું કંઈ.

यानं न लब्धम् ।	બસ ન મળી.
यानं दशवादने आगच्छति ।	દશ વાગે બસ આવે છે.
यानस्य निर्गमनाय इतोऽपि अर्धघण्टा अस्ति ।	બસ ઊપડવાને હજીય અડધો કલાક છે.
पञ्चवादने अपि एकं यानम् अस्ति ।	પાંચ વાગે પણ એક બસ છે.
यानं तदानीम् एव आगत्य स्थितम् ।	બસ તો ત્યારે જ આવીને ઊભી છે.
आरक्षणं नास्ति ।	આરક્ષણ નથી.
एवमेव अग्रे गच्छतु ।	એ જ રસ્તે આગળ ચાલો.
अत्रैव कुत्रचित् स्यात्, अन्वेषणं कुर्मः ।	અહીં જ ક્યાંય હશે, શોધીએ.
तत्रैव अस्ति / तत्रैव स्यात् ।	ત્યાં જ છે./ ત્યાં જ હશે.
अहं न जानामि, अन्यं पृच्छतु ।	હું જાણતો નથી, બીજાને પૂછો.
भवान् शीघ्रं न गच्छति चेत् यानं न लभ्यते ।	આપ ઝડપથી નહિ જશો તો ગાડી નહિ મળે.
अयं मार्गः कुत्र गच्छति ?	આ રસ્તો ક્યાં જાય છે ?
भवान् आरक्षणं कृतवान् किम् ?	શું આપનું આરક્ષણ થયું છે ?
सर्वं स्वीकृतवान् खलु ?	બધું જ લીધું છે ને ?
कृपया सर्वबन्धकं स्वीकरोतु ।	કૃપા કરી બિસ્તરાં-પોટલાં સંભાળો.
धनविषये जागरूको भवतु ।	પૈસા અંગે જાગૃત રહો.
ततः आगन्तुम् एतावान् विलम्बः किमर्थम् ?	ત્યાંથી આવવામાં આટલું મોડું કેમ ?
एकम् अपि यानं न आगतम् ।	એક પણ ગાડી આવી નથી.
षष्टिसंख्याकं यानं गतं किम् ?	૬૦ ક્રમાંકની બસ ઉપડી ગઈ ?
अहम् इदानीम् एव आगतवान् ।	હું હમણાં જ આવ્યો.
कीदृशः मार्गः एषः ?	આ કેવો રસ્તો છે ?

७. प्रवासतः प्रतिनिवर्तनम् (પ્રવાસેથી પરત)

कदा आगतवान् ?	ક્યારે આવ્યા ?
अद्य प्रातः आगतवान् किम् ?	શું આજે સવારે આવ્યા ?
कथम् आसीत् प्रवासः ?	પ્રવાસ કેવો રહ્યો ?
प्रवासे व्यवस्था समीचीना असीत् किम् ?	પ્રવાસમાં વ્યવસ્થા બરાબર હતી ?
कतिदिनानां प्रवासः ?	કેટલા દિવસ પ્રવાસ કર્યો ?
एकाकी गतवान् किम्	એકલા જ ગયા હતા ?
एकाकी किमर्थम् ?	એકલા શા માટે ?
परिवारसमेतः गतवान् ।	પરિવાર સાથે ગયા હતા.
दिनत्रयं तत्र स्थितवान् ।	ત્રણ દિવસ ત્યાં રહ્યાં.
मार्गमध्ये दुर्घटना सञ्जाता ।	રસ્તામાં અકસ્માત થયો.
विशेषतया कोऽपि न आहतः ।	કોઈને ગંભીર રીતે વાગ્યું નથી.
वस्तूनि एतावन्ति एव किम् ?	બસ આટલો જ સામાન છે ?
बहुधा श्रान्तः अस्मि भोः ।	અરે, ખૂબ જ થાકી ગયો છું.
त्रिचक्रिका किमर्थम् ?	રિક્ષા શા માટે ?
लोकयानेन गच्छामः ।	બસમાં જઈએ.
कः प्रतीक्षते भोः ?	કોણ રાહ જુએ છે ?
त्रिचक्रिकया एव गच्छामः ।	રિક્ષામાં જ જઈએ.
किमर्थं वृथा व्ययः इति ?	શા માટે નકામો ખર્ચ કરવો ?
बहुकालतः प्रतीक्षां करोमि ।	કેટલાય સમયથી રાહ જોઈ રહ્યો છું.
कदा प्रस्थितः ?	ક્યારે નીકળ્યા હતા ?
काशीं, रामेश्वरं, सर्वं दृष्टवान् किम् ?	કાશી, રામેશ્વર બધું જોઈને આવ્યા ?
कियत् सुन्दरम् अस्तीति, जानाति किम् ?	કેટલું સુંદર છે, જાણો છો ?
महद् अद्भुतम् ।	ખૂબ અદ્ભુત છે.

८. छात्राः (વિદ્યાર્થી)

अत्रैव महाविद्यालये पठामि ।	અહીં જ કૉલેજમાં ભણી રહ્યો છું.
सिद्धता कथम् अस्ति ?	કેવી તૈયારી છે ?
पाठ्यभागः एव न समाप्तः ।	અભ્યાસક્રમ જ પૂરો થયો નથી.
गणितश्रवणमात्रेण मम शिरोवेदना ।	મારા માટે ગણિત એટલે માથાનો દુખાવો.
गाढम् अभ्यासः किम् ?	જોરદાર અભ્યાસ ચાલે છે ?
अद्य किमपि न पठितवान् एव ।	આજે કશું વાંચી શક્યો નહિ.
मम लेखनं न सुन्दरम् ।	મારું લખાણ સુંદર નથી.
एतम् उपन्यासं पठितवान् किम् ?	આ નવલકથા વાંચી ?
बहु सम्यक् अस्ति ।	ખૂબ જ સુંદર છે.
बहु पूर्वमेव पठितवान् ।	ઘણા સમય પહેલાં વાંચી હતી.
शीघ्रं पठित्वा ददामि भोः ।	ઝડપથી વાંચીને પરત કરી દઈશ.
अद्य उत्थाने विलम्बः सञ्जातः ।	આજે ઊઠવામાં મોડું થયું.
अहं गृहे एव त्यक्त्वा आगतवान् ।	હું ઘરે જ મૂકીને આવ્યો.
अद्य तु विरामः ।	આજે તો રજા છે.
भवतः वर्गशिक्षकः कः ?	તમારા વર્ગશિક્ષક કોણ છે ?
अद्य गणवेशेन गन्तव्यं किम् ?	આજે ગણવેશ પહેરીને જવાનું છે?
यावत् विद्यालयं गतवान् तावत् घण्टानादः अभवत् ।	શાળાએ જતાં જ ઘંટ વાગ્યો.
श्रीमन्, अन्तः आगच्छामि किम् ?	શ્રીમાન, હું અંદર આવું ?
श्रीमन्, विशेषकक्ष्यां स्वीकरोति किम् ?	સાહેબ, ખાસ વર્ગ લેશો ?
लेखनीम् एकवारं ददाति किम् ?	એક વાર કલમ આપશો ?
टिप्पणीं किञ्चित् ददाति किम् ?	જરા નોંધપોથી આપશો ?

ह्यः एव गिरीशः स्वीकृतवान् ।	ગિરીશ કાલે જ લઈ ગયો.
अहं तद्दिने न आगतवान् आसम् ।	એ દિવસે હું આવ્યો ન હતો.
आगच्छतु भोः क्रीडामः ।	આવો ને, રમીએ.
पठनीयं बहु अस्ति भोः ।	ખૂબ વાંચવું છે.
किं, मम पठनीयं नास्ति किम् ?	શું મારે નથી વાંચવાનું ?
पदवी अशीतितमे वर्षे समापिता किम् ?	શું, '૮૦ માં પદવી લીધી ?
सम्यक् न स्मरामि भोः ।	બરાબર યાદ નથી.
तिष्ठतु, अहं स्मरामि तत् ।	જરા થોભો, હું યાદ કરું છું.
श्वः आरभ्य सहाध्ययनं कुर्मः ।	કાલથી સાથે મળીને વાંચીશું.

९. परीक्षा (પરીક્ષા)

परीक्षारम्भः कदा इति ज्ञातं किम् ?	પરીક્ષા ક્યારે થશે, કંઈ ખબર પડી ?
प्रवेशपत्रं स्वीकृतं किम् ?	શું પ્રવેશપત્ર મેળવી લીધું ?
परीक्षा अग्रे सारिता ?	પરીક્ષા આગળ ગઈ ?
किं परीक्षायाः समयसारिणी आगता ?	પરીક્ષાનું સમયપત્રક આવ્યું ?
परीक्षा कथम् आसीत् ?	પરીક્ષા કેવી રહી ?
प्रश्नपत्रिका किञ्चित् क्लिष्टा आसीत् ।	પ્રશ્નપત્ર જરા અઘરું હતું.
अतीव सुलभा आसीत् ।	ખૂબ સરળ હતું.
अहं प्रथमश्रेण्याम् उत्तीर्णः ।	હું પ્રથમ શ્રેણીમાં ઉત્તીર્ણ થયો.
ह्यः एव फलितांशः प्रकटितः ।	કાલે જ પરીક્ષાનું પરિણામ આવ્યું.
अङ्कद्वयेन प्रथमश्रेणी न लब्धा ।	બે અંક માટે પ્રથમ વર્ગ રહી ગયો.
प्रश्नेषु विकल्पः एव नासीत् ।	વૈકલ્પિક પ્રશ્ન જ ન હતા.
फलितांशः श्वः ज्ञातः भविष्यति ।	કાલે પરીક્ષાનું પરિણામ આવશે.
किं, शिशिरः उत्तीर्णः ?	શિશિર ઉર્ત્તીણ થયો ?

वदति स्म यत् एकं पत्रम् अवशिष्टम् ।	કહેતો હતો કે એક પ્રશ્નપત્ર રહી ગયું છે.
पठामि, किन्तु स्मरणे किमपि न तिष्ठति ।	વાંચું છું, પણ કંઈ જ યાદ રહેતું નથી.
दशवारं पठितवान्, तथापि न स्मरामि ।	દસ વાર વાચ્યું, તો પણ યાદ ન રહ્યું.
प्रायशः द्वितीया श्रेणी लभ्येत ।	ઘણુંખરું બીજો વર્ગ આવશે.
अस्माकं गणे सर्वेऽपि उत्तीर्णाः ।	અમારી ટોળીનાં બધા ઉર્ત્તીણ છે.
प्रतिशतं कति अङ्काः प्राप्ता ?	સરેરાશ કેટલા ગુણ છે ?

१०. चलच्चित्रम् (ચિત્રપટ)

मासे कति चित्राणि पश्यति ?	મહિનામાં કેટલાં ચિત્ર જુઓ છો ?
द्वयं त्रयं वा ।	બે કે ત્રણ.
चित्रमन्दिरं पूर्णम् आसीत् ।	ચિત્રગૃહ ભરપૂર હતું.
महान् सम्मर्दः आसीत् ।	ખૂબ જ ભીડ હતી.
चीटिका न लब्धा किम् ?	ટિકિટ નો'તી મળી ?
चित्रं कथम् आसीत् ?	ચિત્રપટ કેવું હતું ?
करमुक्तम् इति दृष्टवान् ।	કરમુક્ત હતું, એટલે જોયું.
कः निर्देशकः? /कस्य निर्देशनम् ?	કોણ નિર્દેશક છે ?/ કોનું નિર્દેશન છે ?
तर्हि समीचीनम् एव स्यात् ।	તો ખૂબ સુંદર જ હશે.
संवादः / कथा समीचीना अस्ति ।	સંવાદ સરસ છે/પટકથા સરસ છે.
एतद् द्वितीयवारं पश्यन् अस्मि ।	એ ફરી વાર જોવું છું.
एकमपि चित्रं सम्यक् नास्ति ।	કોઈ પણ ચિત્રપટ સારું નથી.
परह्यः एव दृष्टवान् अहम् ।	મેં પરમ દિવસે જ જોયું.
केवलं निस्सारं, जामिता भवति ।	અરે બેકાર છે, કંટાળાજનક છે.
तर्हि किमर्थं द्रष्टव्यम् ?	તો શા માટે જોવું ?

मयापि एकवारं द्रष्टव्यम् ।	મારે પણ એક વાર જોવું છે.
सर्वे मिलित्वा गतवन्तः किम् ।	બધાં સાથે ગયાં હતાં ?
केवलं धनं व्यर्थम् ।	નકામો ખર્ચ થયો.

११. शिक्षकाः (શિક્ષકો)

भवतः वेतनश्रेणी का ?	આપનું પગારધોરણ શું ?
इदानीं सर्वत्र समाना किम् ?	હવે તો દરેક જગાએ એક સરખું જ છે ને ?
प्राचार्यस्य आदेशं दृष्टवान् किम् ?	પ્રાચાર્યનો આદેશ જોયો કે ?
अहो ! तत्तु सामान्यम् ।	અરે, તે તો સામાન્ય વાત છે.
अधिवेतनं लब्धं किम् ?	શું વધારો મળ્યો ?
लिपिकं दृष्टवान् किम् ?	શું લિપિકને મળ્યા ?
एवं चेत् कथं जीवामः ?	એવું હશે તો કેમ જીવાશે ?
महान् कोलाहलः इति श्रुतवान् ।	કહેવાય છે કે ખૂબ હોબાળો મચ્યો હતો.
किम्, वार्तापत्रं पठितम् ?	વર્તમાનપત્ર વાંચ્યું ?
वेतनं वर्धितम् ।	વેતન વધારવામાં આવ્યું છે.
कदा आरभ्य अन्वयः ?	ક્યારથી લાગુ થશે ?
इदानीं कक्षा अस्ति किम् ?	અત્યારે વર્ગ ચાલશે ?
अद्य कक्षां न स्वीकरोमि इति सूचयतु ।	કહી દો, આજે વર્ગ લેવાશે નહિ.
किं प्राचार्यः आगतः ?	પ્રાચાર્ય આવ્યા છે ?
अस्मिन् मासे कति अवकाशाः ?	આ મહિનામાં કેટલી રજાઓ છે ?
परश्वः अवकाशः भवेत् किम् ?	પરમ દિવસે રજા હશે ?
प्रश्नपत्रिका किं सज्जीकृता ?	પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કર્યું ?

अस्मिन् वर्षे फलितांशः कथम् ?	આ વર્ષે પરીક્ષાનું પરિણામ કેવું છે ?
एतावन्तः अङ्काः कथं लब्धाः ?	અરે, આટલા ગુણ કેવી રીતે મળ્યા ?
परीक्षकाणाम् औदार्यम् ।	પરીક્ષકોની ઉદારતા.
परीक्षा अन्या, योग्यता अन्या ।	પરીક્ષાની વાત અલગ છે, યોગ્યતાની વાત અલગ છે.
मौल्यमापनार्थं गच्छति किम् ?	શું પરીક્ષણ માટે જશો ?
मौल्यमापनं कुत्र ?	પરીક્ષણ ક્યાં થશે ?
अस्वस्थः चेदपि आगतवान् ।	સ્વાસ્થ્ય બરાબર નથી, તો પણ આવ્યો.
अद्यतनबालास्तु ...... !	આજકાલના છોકરા તો.......
अये, अत्र आगच्छतु ।	અરે, અહીં આવો.
गणितस्य अध्यापकः अस्ति वा इति पश्यतु ।	જરા જુઓ, ગણિતના શિક્ષક છે ખરા ?
ते तु बालाः खलु !	આખરે તેઓ તો છોકરાં છે !
किं भोः सम्यक् पठति खलु ?	કેમ, અભ્યાસ તો બરાબર કરો છો ને ?
संशयः अस्ति चेत् पृच्छन्तु ।	કોઈ શંકા હોય તો પૂછી લેવી.
ज्ञातं किम् ?	સમજ્યા ?
पुनः एकवारं वदतु ।	ફરી એક વાર કહો.
एकम् अपि गणितं न कृतवान् किम् ?	ગણિતનો એક પણ દાખલો ન કર્યો ?
एवं चेत् परीक्षायां किं भवेत् ?	એમ કરશો તો પરીક્ષામાં શું થશે ?
सेवकं किञ्चित् आह्वयतु ।	નોકરને જરા બોલાવો.
घण्टा नादिता किम् ?	ઘંટ વાગ્યો કે ?
टिप्पणीं लिखन्तु ।	નોંધ લખી લો.
एकोऽपि न जानाति किम् ?	કોઈ પણ નથી જાણતું ?
भवान् ज्ञातवान् किम् ? वदतु किञ्चित् ।	તમે સમજી લીધું ? તો થોડુંક કહો.
अद्य एतावदेव पर्याप्तम् ।	આજે આટલું જ પૂરતું છે.

एतम् अनुच्छेदं पूर्णं कृत्वा समापयामः ।	આ ફકરો પતાવીને સમાપ્તકરીશું.
श्वः एतद् सम्यक् पठित्वा आगन्तव्यम् ।	કાલે આ બરાબર વાંચીને આવજો.
किं गृहे किमपि पठति ?	ઘરે કંઈ વાંચો છો ?
किमर्थं कोलाहलः ?	શા માટે કોલાહલ કરો છો ?
ह्यः कियत् पर्यन्तं पाठितवान् ?	કાલે ક્યાં સુધી ભણાવ્યું હતું ?

१२. स्त्रियः (મહિલાઓ)

गृहकार्यं सर्वं समाप्तं किम् ?	ઘરનું બધું કામ પૂરું થઈ ગયું ?
समाप्तप्रायम् ।	લગભગ પૂરું થયું છે.
किं द्वित्राणि दिनानि न दृष्टा !	બે ત્રણ દિવસથી કેમ દેખાતી ન હતી ?
अहं मातृगृहं गतवती आसम् ।	હું પિયર ગઈ હતી.
एषु दिनेषु विमला मिलितवती किम् ?	વિમલા આ દિવસોમાં મળી હતી ?
कार्यालयतः तस्य आगमनस्य समयः एषः ।	આ તો એનો કાર્યાલયથી પરત આવવાનો સમય છે.
ममापि बहु कार्यम् अस्ति ।	મારે પણ બહુ કામ છે.
अतिथयः आगताः सन्ति ।	અતિથિ આવ્યા છે.
किञ्चित् शर्करां ददाति वा ?	શું થોડી ખાંડ આપશો ?
भवतः माता किं करोति स्म ?	તમારી માતા શું કરી રહી હતી ?
अद्य प्रातः आरभ्य बहु कार्याणि ।	આજે સવારથી જ અનેક કામ હતાં.
तेषां पुत्र्याः विवाहः निश्चितः इति श्रुतवती ।	સાંભળ્યું છે કે એમની દીકરીનું લગ્ન નક્કી થઈ ગયું.
वरः विदेशे अस्ति ।	વર વિદેશમાં રહે છે.
कन्यााया: कृते किं किम् आभूषणं दास्यति ?	વધૂને શું શું ઘરેણાં આપશો ?
मृत्तैलं लब्धं किम् ?	શું ઘાસતેલ મળ્યું ?
मृत्तैलं विक्रीयते इति श्रुतवती ।	સાંભળ્યું છે કે ઘાસતેલ વેચાઈ રહ્યું છે.

१३. पाकः (રસોઈ)

पाकः समाप्तः किम् ?	રસોઈ થઈ ગઈ ?
अद्य कः पाकः ?	આજે શું શું બનાવ્યું છે ?
भोजनं कृतं किम् ?	ભોજન કર્યું ?
भवत्याः गृहं कश्चिद् आगतः इव ।	લાગે છે કે આપના ઘરે કોઈ આવ્યું છે.
अन्यत् किमपि नास्ति, केवलं रोटिकाः ।	કંઈ બનાવ્યું નથી, માત્ર રોટલી બનાવી હતી.
अस्मद्गृहे एकैकस्य एकैका रुचिः ।	અમારા ઘરે દરેકની પોતપોતાની રૂચિ છે.

१४. वेषभूषणानि (વસ્ત્ર આભૂષણ)

किं भवत्याः शाटिका नूतना ?	આપની સાડી નવી છે ?
नैव, गतवर्षे एव क्रीतवती ।	ના, ગયા વર્ષે જ ખરીદી હતી.
तथापि नूतना इव प्रतिभाति ।	તો પણ નવી દેખાય છે.
एतादृशी शाटिका मम समीपे अपि अस्ति ।	આવી જ સાડી મારી પાસે પણ છે.
अहं नूतनां शाटिका क्रीतवती ।	મેં નવી સાડી ખરીદી.
अञ्चलः बहु सम्यक् अस्ति ।	પાલવ ખૂબ સરસ છે.
एतां कुतः क्रीतवती ?	એ ક્યાંથી ખરીદી ?
शाटिकायाः अनुरूपं चोलः न लब्धः ।	સાડીને અનુરૂપ ચોળી ન મળી.
वलयस्य विन्यासः आकर्षकः अस्ति ।	બંગડીની બનાવટ ખૂબ જ આકર્ષક છે.
शाटिकया सा प्रौढा इव दृश्यते ।	સાડીને કારણે તે પીઢ દેખાય છે.
परिणाहः बहु न्यूनः ।	પનો ખૂબ ટૂંકો છે.
अहम् अपि एकां क्रेतुम् इच्छामि ।	હું પણ એક ખરીદવા ઈચ્છું છું
बहु सुन्दरम् अस्ति खलु एतद् ?	આ ખૂબ સુંદર છે ને ?

भवत्याः एतद् युज्यते ।	આ આપને ખૂબ શોભે છે.
कियद् दत्तवती ?	કેટલા આપ્યા ?
मुम्बयीतः मम अग्रजः आनीतवान् ।	મુંબઈથી મોટા ભાઈ લાવ્યા છે.

१५. कार्यालयः (કાર્યાલય)

भवान् कति दिनानि अवकाशं स्वीकरोति ?	આપ કેટલા દિવસ રજા લઈ રહ્યા છો ?
एषु दिनेषु महान् कार्यभारः ।	આ દિવસોમાં ખૂબ કામ રહે છે.
एतत् सूचनाफलके स्थापयतु ।	આને સૂચના ફલક પર લગાવી દો.
अत्र हस्ताङ्कनं करोतु ।	અહીં હસ્તાક્ષર કરો.
सः अवकाशं स्वीकृतवान् ।	તે રજા પર છે.
अस्मिन् विषये पुनरपि चिन्तयामि ।	આ અંગે ફરી વિચાર કરીશ.
आगामिसप्ताहे मां पश्यतु ।	આગામી સપ્તાહે મને મળજો.
अस्मिन् विषये अनन्तरं वदामि ।	આ અંગે પછીથી કહીશ.
एतत् अहम् अवश्यमेव स्मरामि ।	હું એ ચોક્કસ યાદ રાખીશ.
भवदुक्तं सर्वं ज्ञातवान् भोः ।	આપની તમામ વાતો સમજી લીધી.
अत्र तस्य एव सर्वाधिकारः ।	અહીં તો તેમના જ સર્વાધિકાર છે.
मम कृते काऽपि दूरभाषा आगता किम् ?	મારા માટે કોઈ દૂરભાષ હતો ?
आं, भवतः कृते दूरभाषा आगता आसीत् ।	હા, આપના માટે દૂરભાષ હતો.
भवान् कस्मिन् पदे नियुक्तः अस्ति ?	આપ ક્યા પદ પર નિયુક્ત છો ?
एषः सर्वदा आगत्य पीडयति ।	એ આવીને હંમેશાં સતાવે છે.
इदानीं समयः अतीतः ।	હવે સમય વીતી ગયો.
कृपया श्वः आगच्छतु ।	કૃપા કરી કાલે આવો.

सः आगतवान् इति स्मरामि ।	તે આવ્યો હતો એવું યાદ છે.
पञ्चवादनपर्यन्तम् अत्रैव आसीत् ।	પાંચ વાગ્યા સુધી અહીં જ રહ્યો.
माम् आहूतवान् किम् ?	મને બોલાવ્યો કે ?
तस्य व्यवस्थाम् अहं करोमि ।	એની હું વ્યવસ્થા કરી દઈશ.
कार्यालयस्य कदा अवकाशः ?	કાર્યાલયમાં રજા ક્યારે હોય છે ?
एतद्विषये श्वः पुनरपि स्मारयतु ।	આ અંગે ફરી કાલે યાદ કરાવજો.
तम् अत्र आगन्तुं सूचयतु ।	એમને અહીં આવવા માટે કહો.
किमर्थम् इदानीम् अपि कार्यं न आरब्धम् ?	હજી સુધી કામ કેમ શરુ નથી થયું ?
अन्येषाम् उपहासेनैव कालं यापयति सः ।	તે તો બીજાની મજાકમાં જ સમય બગાડે છે.
मया किं करणीयं, वदतु ।	મારે શું કરવાનું છે, કહો.
अहं किं करोमि भोः ?	હું શું કરું ?
अस्तु, परिशीलयामः ?	ઠીક છે , જોઈશું.
चलतु, किञ्चित् काफि पिबामः ।	ચાલો, થોડી કૉફી પી લઈએ.
भवान् शीघ्रं प्रत्यागमिष्यति खलु ?	આપ ઝડપથી પરત આવશો ને ?
कृपया उपविशतु ।	કૃપા કરી બેસો.
पञ्चनिमेषेषु कृत्वा ददामि ।	પાંચ મિનિટમાં કરી દઉં છું.
अद्य सः अत्र नास्ति ।	આજે તે અહીં નથી.
सः एकसप्ताहाभ्यन्तरे आगच्छेत् ।	તે અઠવાડિયા પછી આવશે.

१६. स्वास्थ्यम् (સ્વાસ્થ્ય)

मम स्वास्थ्यं समीचीनं नास्ति ।	મારું સ્વાસ્થ્ય બરાબર નથી.
महती पादवेदना ।	પગમાં ખૂબ વેદના છે.

सामान्यतः शिरोवेदना तदा तदा आगच्छति ।	માથાનો દુખાવો તો હંમેશાં સતાવે છે.
किञ्चित् ज्वरः इव ......।	થોડોક તાવ જેવું લાગે છે.
वैद्यं पश्यतु ।	દાક્તરને મળો.
मम वमनशङ्का ।	મારો જીવ કોચવાય છે.
वैद्यस्य निर्देशनं स्वीकरोतु ।	દાક્તરની સલાહ લો.
किमर्थं कण्ठः अवरुद्धः ?	ગળું કેમ બંધ છે ?
अहम् अतीव श्रान्तः ।	હું ખૂબ થાકી ગયો છું.
तस्य आरोग्यं कथम् अस्ति ?	એમનું સ્વાસ્થ્ય કેવું છે ?
अद्य किञ्चित् सम्यक् अस्ति ।	આજે તો કંઈક સારું છે.
प्रातः आरभ्य लघु शिरोवेदना ।	સવારથી માથું થોડું દુઃખે છે.
आरोग्यं तावत् सम्यक् नास्ति ।	સ્વાસ્થ્ય એટલું બધું સારું નથી.
वैद्यं कदा दृष्टवान् ?	દાક્તરને ક્યારે મળ્યા હતા ?
उत्साहः एव नास्ति भोः ।	ઉત્સાહ જ નથી.
ह्यः तु स्वस्थः आसीत् ।	કાલે તો સારું હતું.
किम् अद्य अहं भोजनं कर्तुं शक्नोमि ?	શું આજે હું ભોજન કરી શકું ?
अद्य ज्वरः कथम् अस्ति ?	આજે તાવ કેમ છે ?
यथावत् ।	એવો ને એવો છે.
तदा तदा उदरवेदना भवति खलु ?	ક્યારેક ક્યારેક પેટમાં દુઃખે છે ?
ज्वरपीडितः किम् ? कदा आरभ्य ?	શું તાવ છે ? ક્યારથી ?
अहो ! रक्तं स्रवति !	અરે ! લોહી નીકળી રહ્યું છે !
अपघाते सः जीवितः इत्येव विशेषः ।	અકસ્માતમાં તે બચી ગયો એ જ વિશેષ છે.
सः चिकित्सालयं प्रवेशितः ।	તેને હૉસ્પિટલમાં દાખલ કરાયો.
मम शिरः भ्रमति इव ।	મને ચક્કર જેવું જણાય છે.

१७. समयः (સમય)

कः समय ?	કેટલા વાગ્યા છે ?
सपाद-चतुर्वादनम् ।	સવા ચાર.
द्विवादने अवश्यं गन्तव्यम् अस्ति ।	બે વાગે ચોક્કસ જવું છે.
त्रिवादने एकं यानम् अस्ति ।	ત્રણ વાગે એક ગાડી છે.
पादोन-षड्वादने भवान् मिलति किम् ?	પોણા છ વાગે આપ મળશો ?
सार्ध-पञ्चवादने अहं गृहे तिष्ठामि ।	સાડા પાંચ વાગે હું ઘરે હોઈશ.
पञ्चन्यून-दशवादने मम घटी स्थगिता ।	દસમાં પાંચ મિનિટે મારી ઘડિયાળ બંધ થઈ ગઈ.
संस्कृतवार्ताप्रसारः सायं दशाधिक-षड्वादने ।	છ ને દસ મિનિટે સંસ્કૃતમાં સમાચાર પ્રસારિત થાય છે.
सार्धद्विघण्टात्मकः कार्यक्रमः ।	અઢી કલાકનો કાર્યક્રમ છે.
षड्वादनपर्यन्तं तत्र किं करोति ?	છ વાગ્યા સુધી ત્યાં શું કરશો ?
विद्यालयः दशवादनतः किम् ?	શાળા દસ વાગ્યાથી છે ?
इतोऽपि यथेष्टं समयः अस्ति ।	હજી પર્યાપ્ત સમય છે.
सः षड्वादनतः सप्तवादनपर्यन्तं योगासनं करोति ।	તે છ થી સાત સુધી યોગાસન કરે છે.
मम घटी निमेषद्वयम् अग्रे सरति ।	મારી ઘડિયાળ બે મિનિટ આગળ ચાલે છે.
समये आगच्छतु ।	સમયસર આવી જજો.
अरे ! दशवादनम् !	અરે ! દસ વાગી ગયા !
भवतः घटी आकाशवाणी-समयम् अनुसरति किम् ?	આપની ઘડિયાળ રેડિયો સમયને અનુસરે છે ?
इदानीं यथार्थः समयः कः ?	અત્યારે બરાબર કેટલા વાગ્યા છે ?

किमर्थम् एतावान् विलम्बः ?	આટલું મોડું કેમ થયું ?
इदानीं भवतः समयावकाशः अस्ति किम् ?	શું આપની પાસે સમય છે ?
रविवासरे कः दिनाङ्कः ?	રવિવારે કઈ દિનાંક છે ?
रविवासरे चतुर्विंशतितमः दिनाङ्कः ।	રવિવારે ચોવીસમી દિનાંક છે.
पञ्चदशदिनाङ्के कः वासरः ?	પંદરમી દિનાંકે ક્યો વાર હશે ?
भवतां विद्यालयः कदा आरब्धः ?	આપની શાળા ક્યારે ખૂલી ?
जून-प्रथमदिनाङ्के।	જૂનના પ્રથમ દિવસે.
भवतः जन्मदिनाङ्कः कः ?	આપની જન્મદિનાંક કઈ છે ?
अष्टादश-अक्टूबर-षडशीतिः ।	અઠારમી ઑકટોબર ઓગણીસો છયાંસી.

१८. दूरभाषा (દૂરભાષ)

हरिः ॐ ! संस्कृतभारती !	હરિઃ ૐ! સંસ્કૃતભારતી.
संस्कृतभारत्याः कार्यालयः, किम् ?	શું આ સંસ્કૃત-ભારતીનું કાર્યાલય છે ?
राजुमहोदयस्य गृहं किम् ?	આ રાજુભાઈનું ઘર છે ?
एषा षट्-शून्यं-शून्यं चत्वारि किम् ?	આ છ શૂન્ય-શૂન્ય ચાર છે ?
कः तत्र ? / कः सम्भाषणं करोति ?	કોણ છો ? / કોણ બોલે છે ?
अहं कृष्णः ।	હું કૃષ્ણ છું.
कः अपेक्षितः ?	કોણ જોઈએ છે ? / કોનું કામ છે ?
कृष्णः गृहे अस्ति किम् ?	કૃષ્ણ ઘરે છે ?
क्षम्यताम् , सः गृहे नास्ति ।	ક્ષમા કરો, તે ઘરે નથી.
कृपया एतद् कृष्णं सूचयतु ।	કૃપા કરી આટલું કૃષ્ણને કહેશો.
कृपया तम् आह्वयतु ।	કૃપા કરી એમને બોલાવો.
अस्तु, एकक्षणं तिष्ठतु ।	ઠીક છે, જરા થોભો.

कः दूरभाषं कृतवान् इति वदामि ?	કોણે દૂરભાષ કર્યો એ કહું ?
सः श्वः आगच्छेत् ।	તે આવતી કાલે આવશે.
अस्तु, श्वः पुनः दूरभाषां करोमि ।	ભલે, કાલે ફરી દૂરભાષ કરીશ.
किम्, इदानीमपि न आगतवान् ?	શું હજી સુધી આવ્યા નથી ?
तस्य दूरभाषसङ्ख्यां वदति किम् ?	શું એમનો દૂરભાષ ક્રમાંક કહેશો ?
गृहे मिलेत् किम् ?	ઘરે મળશે ખરા ?
चैन्नैतः इदानीमपि न आगतवान् ।	ચેન્નાઈથી હજી સુધી આવ્યા નથી.
अवश्यं सूचयिष्यामि ।	ચોક્કસ કહીશ.
स्थापयामि किम् ।	શું મૂકી દઉં ?
किञ्चित् उच्चैः वदतु ।	જરા જોરથી બોલો.

१९. वाणिज्यम् (વાણિજ્ય)

रूप्यकस्य कति फलानि ?	એક રૂપિયાનાં કેટલાં ફળ આપશો ?
एकस्य पञ्चविंशतिः पैसाः ।	પચ્ચીસ પૈસામાં એક.
रूप्यकस्य पञ्च ।	રૂપિયાના પાંચ.
शुद्धं नवनींतं ददातु ।	શુદ્ધ માખણ આપો.
पुस्तकानि समाप्तानि ।	પુસ્તકો ખલાસ થઈ ગયા.
एतद् पुस्तकं नास्ति किम् ?	શું આ પુસ્તક નથી.
तण्डुलः सम्यक् नास्ति ।	ચોખા સારા નથી.
किं विंशतिः रूप्यकाणि ? तर्हि मास्तु ।	વીસ રૂપિયા ? તો નથી જોઈતું.
आवश्यकम् आसीत् , परन्तु भवान् मूल्यम् अधिकं वदति ।	અરે જોઈતું હતું, પણ આપ ભાવ વધારે કહો છો.
तत्र गमनं मास्तु भोः, सः बहुमूल्यं वदति ।	ત્યાં જશો નહિ, તે ખૂબ ભાવ કહે છે.

कृपया देयकं / प्राप्तिपत्रं ददातु ।	કૃપા કરી બિલ / પહોંચ આપો.
दस पैसाः न्यूनाः सन्ति ।	દસ પૈસા ઓછા છે.
मम व्यवहारं समापयतु ।	મારો હિસાબ પૂરો કરી દો.
भवतः वाणिज्यं कथमस्ति ?	આપનો વેપાર કેવો ચાલી રહ્યો છે ?

२०. वातावरणम् (વાતાવરણ)

घर्मो घर्मः ।	ખૂબ ગરમી છે.
किं भोः ! क्लिन्नः अस्ति ।	અરે, પલળી ગયા !
प्रातः आरभ्य एवमेव वृष्टिः ।	સવારથી આવો જ વરસાદ થઈ રહ્યો છે.
किम् अद्य वर्षा भवेत् ?	શું આજે વરસાદ થશે ?
किम् एषा उष्णता भोः !	કેવો ભારે તાપ છે !
शैत्यम् अहो शैत्यम् !	ખૂબ ઠંડી છે.
महती वृष्टिः !	ખૂબ વરસાદ છે.
वृष्टेः एव भयम् ।	વરસાદનો જ ડર.
दिने-दिने शैत्यम् अधिकं भवति ।	દિવસે દિવસે ઠંડી વધતી જ જાય છે.
यद्वा-तद्वा वर्षा ।	આડેધડ વરસાદ થઈ રહ્યો છે.
वायुरहो वायुः !	પવન જ પવન !
अत्र वायुः सुष्ठु वाति ।	અહીં સુંદર હવા વહે છે.
बहु औष्ण्यं खलु ?	ખૂબ ગરમી છે કે ?
अद्य किञ्चित् शैत्यम् अधिकम् ।	આજે થોડી વધુ ઠંડી છે.
भवतः प्रदेशे वर्षा कथम् ?	આપને ત્યાં વરસાદ કેવો છે ?
कुत्रापि वर्षा नास्ति ।	ક્યાંય વરસાદનું નામ નથી.

२१. गृहसम्भाषणम् (भोजनम्)
ઘરઘરની વાત (ભોજન)

अद्य अल्पाहारः कः ?	આજે શું અલ્પાહાર છે ?
अद्य पाको नाम पाकः ।	આજની રસોઈ તો કહેવી પડે !
किमर्थम् अद्य स्वादः एव नास्ति ।	આજે ભોજનમાં કેમ સ્વાદ નથી ?
स्वादिष्टं नास्ति किम् ?	સ્વાદિષ્ટ નથી કે ?
लवणम् एव नास्ति ।	મીઠું જ નથી.
व्यञ्जने लवणं न्यूनम् ।	શાકમાં મીઠું ઓછું છે.
ओदनं बहु उष्णम् ।	ભાત ખૂબ ગરમ છે.
तद् पुनः किञ्चित् / एकं परिवेषयतु ।	તો પછી થોડુંક / એકાદ પીરસો.
जलं पूरयतु ।	પાણી આપો.
एकचषकजलम् आनयतु ।	એક પ્યાલો પાણી આપો.
किञ्चित् व्यञ्जनम् परिवेषयतु ।	થોડું શાક આપો.
किं, न रोचते ?	કેમ, ભાવતું નથી ?
लवणं किञ्चित् अधिकम् ।	મીઠું થોડું વધુ છે.
किम् अम्ब, प्रतिदिनं रोटिका ?	મા, રોજ રોજ રોટલી ?
अद्य अपि रोटिका एव ?	આજે પણ રોટલી જ ?
किम् अम्ब ! कियत् परिवेषितवती ?	અરે ! મા ! આ કેટલું પીરસ્યું ?
किम् , अधिकम् अस्ति ?	કેમ, વધુ છે ?
अम्ब ! किञ्चित् अवलेहम् ।	મા ! જરા અથાણું.
अम्ब, अद्य कदा वा भोजनम् ?	બા, આજે કેટલા વાગે ભોજન મળશે ?
सावधानं परिवेषयतु ।	સાચવીને પીરસો ?
अद्य भूरि भोजनम् ।	આજે જોરદાર ભોજન છે.

अधिकं जलं मा पिबतु, पीनसः भवति ।	ખૂબ પાણી ન પીવો, શરદી થશે.
एतेन व्यञ्जनं करणीयम् आसीत् ।	એનું શાક બનાવવું જોઈતું હતું.
सूपं न परिवेषितवती एव ।	દાળ તો પીરસી જ નહિ.
पुनः एकवारं पायसं परिवेषयतु ।	ફરી એક વાર ખીર પીરસો.
उत्तिष्ठतु, भोजनं कुर्मः ।	ઊઠો, ભોજન કરીએ.
इदमिदानीं भोजनं समाप्तम् ।	હમણાં જ ભોજન કરીને આવ્યો છું.
अहं रोटिकां न खादामि ।	હું રોટલી ખાતો નથી.
रोटिका अस्ति चेत् समीचीनम् अभविष्यत् ।	રોટલી હોત તો સારું થાત.
किं भोः, भोजनमेव न करोति ?	કેમ ભાઈ, ભોજન જ કરતા નથી ?
ओदने केवलं पाषाणाः ।	ભાતમાં માત્ર કાંકરા છે.
दध्योदनं परिवेषयामि किम् ?	દહીં-ભાત પીરસું ?
तक्रं न इच्छति किम् ?	છાશ નથી જોઈતી ?
भोजनं सम्यक् करोति चेत् क्रीडनकं ददामि ।	બરાબર ભોજન કરીશ તો રમકડું આપીશ.
तेषां गृहे किं खादितवान् ?	એમના ઘરે શું ખાધું ?
शीघ्रं भोजनं करोतु, विलम्बः जातः ।	મોડું થાય છે, ઝડપથી જમો.
इदानीं मास्तु, अनन्तरं ददामि ।	અત્યારે નહિ, પછી આપીશ.
किञ्चित् वा दध्योदनं खादतु ।	થોડાક પણ દહીંભાત ખાઓ.
अद्य मिष्टान्नं किम् ?	આજે શું મિઠાઈ છે ?
बहु मधुरम् ।	ખૂબ જ મધુર છે.
अम्ब, बभुक्षा भवति ।	બા, ભૂખ લાગી છે.
मम तु इदानीम् अतीव बुभुक्षा ।	અત્યારે તો હું ખૂબ જ ભૂખ્યો છું.
भोजनं सिद्धं किम् ?	ભોજન તૈયાર છે ?

विद्यालस्य विलम्बः भवति ।	શાળાએ જતા મોડું થશે.
भोजनं कृत्वा निद्रां करोतु ।	ભોજન કરીને સૂઈ જાઓ.
अस्तु, परिवेषणं करोमि ।	ભલે, પીરસું છું.
किञ्चित् स्वीकरोतु ।	થોડુંક લો.
मास्तु, अधिकं भवेत् ।	ના, બહુ થઈ જશે.
परिवेषणार्थं कियान् विलम्बः ?	પીરસવામાં આટલો વિલંબ ?
यावद् रोचते तावदेव स्वीकरोतु ।	જેટલું ભાવે એટલું જ લો.
सर्वे मिलित्वा भोजनं कुर्मः ।	બધા એકી સાથે ભોજન કરીએ.
अहो,घृतपरिवेषणं विस्मृतवती अहम् ।	અરે, ઘી આપવું તો ભૂલી જ ગઈ.
भवता वक्तव्यम् आसीत् खलु ?	તમારે તો કહેવું હતું ને ?
कियान् विलम्बः भोः ?	કેટલું મોડું કરી રહ્યા છો ?
शीघ्रम् आगच्छतु ।	ઝડપથી આવો.
किं इदानीं अपि न आगतवान् ?	શું તે હજી પણ આવ્યો નથી ?
किं, स्थालिका स्थापिता ?	શું થાળી મૂકી ?
स्थालिका एव न स्थापिता ।	થાળી જ મૂકાઈ નથી.
लवणं किञ्चित् योजयतु, सम्यक् भवति ।	થોડું મીઠું ભેળવો, બરાબર થઈ જશે.
हस्तं प्रक्षालयतु, उपविशतु ।	હાથ ધોઈને બેસો.
मास्तु, उदरं पूर्णम् ।	બસ, પેટ ભરાઈ ગયું.
सङ्कोचः किमर्थम् ?	સંકોચ શા માટે ?
न, मम सङ्कोचः एव नास्ति ।	મને કોઈ સંકોચ નથી.
मम अपि किञ्चित् ।	મને પણ થોડુંક.
अम्ब, अत्र किञ्चित् परिवेषयतु ।	બા, અહીં થોડું પીરસો.

कः लवणम् आवश्यकम् इति उक्तवान् ?	કોને મીઠું જોઈએ ?
सूपस्य अपेक्षया शाकम् एव रुचिकरम् ।	દાળ કરતાં શાક જ સારું છે.
एकैकशः वदतु नाम ।	એક પછી એક બોલો.
विना शब्दं भोजनं कुर्वन्तु नाम ।	અવાજ કર્યા વગર ભોજન કરી લો.
प्रथमः कः ? सः उत भवान् ?	કોણ પ્રથમ છે ? તે કે તમે ?
भोजनं शीतलम् भवति ।	ભોજન ઠંડું થઈ રહ્યું છે.
भोजनम् तदानीमेव सिद्धम् ।	ભોજન ક્યારનુંય તૈયાર છે.
संस्करणं कृतं चेत् भोजनं सिद्धम् ।	વઘાર કર્યો કે ભોજન તૈયાર.
शाकं नास्ति, अहं किं करोमि ?	શાક નથી, હું શું કરું ?
भवती पाकम् एव न जानाति, अम्ब !	બા, તમને રસોઈ આવડતી જ નથી !
ह्यस्तनं व्यञ्जनं कियत् स्वादिष्टम् आसीत् !	કાલે શાક કેટલું સ્વાદિષ્ટ હતું !
कतिवारम् उक्तवान्, एतद् मह्यं न रोचते इति ?	કેટલી વાર કહ્યું છે કે એ મને પસંદ નથી.
तथा चेत् श्वः भवान् एव पाकं करोतु ।	એમ હોય તો કાલે તમે જ રાંધજો.
अस्य रुचिम् आस्वादयतु ।	આ ચાખો.
दुग्धम् नष्टम् ।	દૂધ ફાટી ગયું છે.
तूष्णीं भोजनम् करोतु ।	ચુપચાપ ભોજન કરો.
पुनः पुनः चर्वणं कृत्वा खादतु ।	ચાવી-ચાવીને ખાઓ.
परिवेषणं कृतं, शीघ्रम् आगच्छतु ।	થાળી પીરસી છે, તરત આવો.
भवान् किमपि न खादितवान् ।	આપે કંઈ જ ખાધું નહિ.
पुनः परिवेषयतु ।	ફરીથી પીરસો.

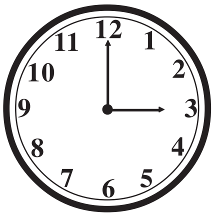

त्रिवादनम्

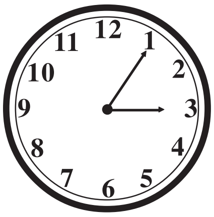

पञ्चाधिकत्रिवादनम्

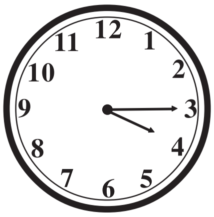

सपादचतुर्वादनम्

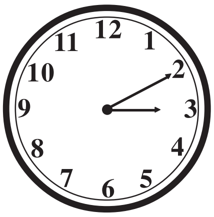

दशाधिकत्रिवादनम्

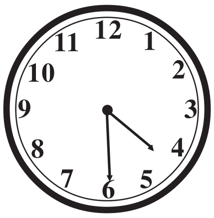

सार्धचतुर्वादनम्

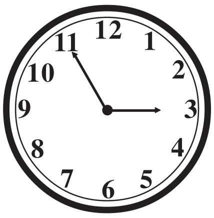

पञ्चन्यूनत्रिवादनम्

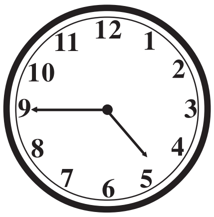

पादोनपञ्चवादनम्

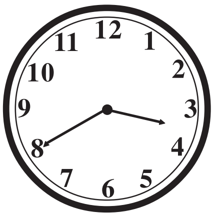

चत्वारिंशद्-अधिकत्रिवादनम्

२२. पितरः पुत्राः च (બાપ-દીકરા વગેરે)

एतावत्पर्यन्तं कुत्र गतवान् ?	અત્યાર સુધી ક્યાં ગયો હતો ?
कुत्रापि न अत्रैव आसम् ।	ક્યાંય નહીં અહીં જ હતો.
पठनं किमपि नास्ति किम् ?	ભણવું નથી કે ?
वक्ता प्रष्टा कोऽपि नास्ति किम् ?	તને કોઈ કહેનાર નથી ?
सहस्रवारम् उक्तं, किं श्रुतवान् ?	હજાર વાર કહ્યું, શું સાંભળ્યું ?
मम गृहपाठः बहु अस्ति ।	મારે તો ઘરકામ ખૂબ છે.
अद्य एव शुल्कं दातव्यम् ।	આજે જ શુલ્ક ભરી દેવું જોઈએ.
अन्तिमदिनाङ्कः कदा ?	અંતિમ તિથિ ક્યારે છે ?
अद्य एव दातव्यं किम् ?	આજે જ આપવું પડશે ?
अम्ब, एकं नवीनं युतकम् आवश्यकम् ।	મા, મને એક નવું ખમીસ જોઈએ.
गोविन्द, आपणं गत्वा आगच्छति किम् ?	ગોવિંદ, દુકાને જઈ આવીશ ?
अम्ब, वेणबन्धं करोतु, विद्यालयस्य विलम्बः भवति ।	બા, વાળ ગૂંથ, શાળામાં મોડું થશે.
कः समयः इति जानाति किम् ?	કેટલા વાગ્યા છે, ખબર છે ?
किमर्थं विलम्बः ?	આટલું મોડું કેમ ?
पितरम् एकवारम् आह्वयतु ।	પિતાજીને એક વાર બોલાવો.
भवते कथनापेक्षया स्वयं करणं वरम् ।	આપને કહેવા કરતાં કામ કરી લેવું સારું છે.
भवती अनन्तरम् उपविशतु ।	તમે થોડી વાર પછી બેસો.
तस्य कृते चत्वारि दत्तवती, मम कृते तु त्रीणि एव !	એને ચાર આપ્યાં મને ત્રણ જ આપ્યા !
सर्वं भवान् एव खादितवान् किम् ?	બધાં તમે એકલા જ ખાઈ ગયા ?
एकं कार्यं कतिवारं वक्तव्यम् ?	એક કામ માટે કેટલી વાર કહેવું પડશે ?

कुत्रापि स्थापयति, अनन्तरं मां पृच्छति ?	ગમે ત્યાં મૂકે છે અને પછી મને પૂછે છે?
भोजनसमये आह्वयामि, गच्छतु इदानीम् ।	અત્યારે જા, ભોજન તૈયાર થતાં જ બોલાવું છું.
'तेन सह न गच्छतु ' इति दशवारम् उक्तवती ।	દસ વાર કહ્યું છે કે તેની સાથે ન જઈશ.
पार्श्वगृहं गत्वा समाचार-पत्रम् आनयतु ।	પડોશીને ત્યાં જઈને છાપું લઈ આવ.
अहं सर्वं व्यवस्थितं स्थापयितुं ,	હું બધું વ્યવસ્થિત ગોઠવું,
सः व्यस्तं कर्तुम् .. ।	તે વેરવિખેર કરે ....
अम्ब, किञ्चित् सीवनं करोतु ।	મા, થોડું સાંધી આપ.
कृपया एतद् बहिः क्षिपतु ।	કૃપા કરી આને બહાર ફેંકી દો.
शाकं किञ्चित् कर्तयित्वा ददातु ।	થોડીક શાકભાજી સુધારી આપો.
एकवारमेव सर्वं वदतु भवती ।	આપ એકી સમયે જ બધું કહી દો.
भवान् धीमान् / कुशलः बालः ।	તું ખૂબ બુદ્ધિશાળી / કુશળ છોકરો છે.
अम्ब, अत्र किञ्चित् वेदना अस्ति ।	મા, અહીં થોડુંક દુઃખે છે.
निद्रां करोतु, सम्यक् भविष्यति ।	સૂઈ જા, બધું બરાબર થઈ જશે.
रात्रौ कषायं करोमि ।	રાતે કાઢો બનાવી દઈશ.
पीत्वा शयनं करोतु ।	પીને સૂઈ જા.
इदानीं गत्वा किञ्चित् पठतु ।	હવે જઈને કંઈક વાંચ.
किम् इदानीमेव निद्रा ?	અત્યારથી ઊંઘ આવે છે ?
'गणिते दश अङ्का एव ' इति स्मरति किम् ?	એ યાદ છે કે નહિ 'ગણિતમાં માત્ર દસ ગુણ ' મળ્યા હતા ?
अम्ब, तान् अन्यत्र पठितुं वदतु ।	મા, એમને બીજે વાંચવા કહે.
एतावत् धनं न पर्याप्तम् ।	આટલા પૈસા પર્યાપ્ત નથી.
शिरसि तैलसमुक्षणं करोतु ।	માથામાં તેલમાલિશ કરો.

निद्रया आन्दोलनम् करोति, पश्यतु ।	જુઓ, તે ઝોકું ખાઈ રહ્યો છે.
शिशुः रोदिति ।	બાળક રડી રહ્યું છે.
सम्मार्जनं कृतवती किम् ?	ઝાડું માર્યુ ?
इदानीम् अपि रङ्गवल्लीं न कृतवती किम् ?	હજી પણ રંગોળી પૂરી નથી ?
कतिवारं वक्तव्यम् ?	કેટલી વાર કહેવાનું ?
कुत्र गतवान् ? गृहे नास्ति किम् ?	ક્યાં ગયા ? ઘરે નથી ?
प्रत्युत्तरं न वदतु ?	સામો જવાબ ન આપો.
किम् उक्तवान् ? न ज्ञातवान् ।	શુ કહ્યું ? ખબર ન પડી.
अद्यतनसमाचारपत्रं ददातु ।	આજનું છાપું લાવો.
सः आगतवान् , एषः प्रस्थितवान् ?	તે આવ્યો, આ ચાલ્યો ?
कटं प्रसारयतु ।	શેતરંજી પાથરો.
किं, रजकः वस्त्रं नीतवान् ?	ધોબી કપડાં લઈ ગયો ?
वस्त्राणि शुष्कयितुं प्रसारयतु ।	કપડાં સુકવી દો.
गच्छतु, शयनं करोतु ।	જાઓ, સૂઈ જાઓ.
एकम् आसन्दम् आनयतु ।	એક ખુરશી લાવો.
किम् इदानीम् अपि निद्रा न आगता ?	હજી સુધી ઊંઘ આવી નથી ?
पश्यतु, कः शब्दं करोति ?	જુઓ, કોણ અવાજ કરે છે ?
किमिदं सर्वत्र अवकरः ?	આ શું, બધે કચરો જ કચરો ?
द्वारं पिदधातु (द्वारपिधानं करोतु) ।	દરવાજો બંધ કરો.
एतद् किञ्चित्कालं गृह्णातु ।	આને થોડી વાર સંભાળો.
मध्ये सम्भाषणं न करोतु ।	વચમાં બોલો નહિ.
कोलाहलं मा करोतु ।	કોલાહલ ન કરો.
दीपान् ज्वालयतु ।	દીવા કરો.

दीपान् निर्वापयतु ।	દીવા હોલવો.
व्यजनं चालयतु ।	પંખો ચલાવો.
मनोयोगेन करणीयम् ।	મન દઈને કરવું.
श्रद्धया करणीयम् ।	શ્રદ્ધા સાથે કરવું જોઈએ.
तं याने उपवेश्य आगच्छतु ।	એને બસમાં બેસાડીને આવજે.
पाणिपादं प्रक्षालयतु ।	હાથ-પગ ધુઓ.
कुड्मलान् योजयतु ।	બટન ટાંકી આપો.
स्वास्थ्यं निर्लक्ष्य मा पठतु ।	વાંચતાં વાંચતાં સ્વાસ્થ્ય બગાડો નહિ.
इतः परम् एवं न कर्तव्यम् ?	હવે પછી એવું કરવું નહિ.
द्राविडप्राणायामं कृत्वा मा वदतु, साक्षात् वदतु ।	ગોળ ગોળ ન બોલો, સ્પષ્ટ કહો.
सम्यक् दन्तधावनं करोतु ।	દાંત બરાબર સાફ કરો.
विना कारणं कुप्यति भवान् ।	વિના કારણે ગુસ્સો કરો છો.
वृथा कालहरणं करोति ।	નકામો સમય પસાર કરો છો.
मां न कोपयतु ।	મને ગુસ્સે ન કરો.
हठं मा करोतु ।	હઠ ન કરો.
किमर्थं भवान् क्षुभ्यति ?	તમે કેમ ગુસ્સે થાઓ છો ?
प्रथमं शिरोमार्जनं करोतु ।	પહેલા માથું સાફ કરી લો.
आर्द्रवस्त्रं न धरतु ।	ભીનાં કપડાં પહેરશો નહિ.
शीघ्रं स्नानं कृत्वा आगच्छतु ।	જલદી નહાઈને આવો.
घटे जलम् अस्ति किम् ? पश्यतु ।	ઘડામાં પાણી છે ? જુઓ.
आकाशवाणीं चालयतु ।	રેડિયો વગાડો.
विविधभारतीं योजयतु ।	વિવિધભારતી મૂકો.
किं, समाचारः समाप्तः ?	શું સમાચાર પૂર્ણ થયા ?

२३. मातापितरौ (परस्परम्)
માતા-પિતા (પરસ્પર)

अद्य किंञ्चित् पूर्वमेव आगच्छति किम् ?	આજે જરા વહેલા આવી શકાય ?
किमर्थं ? कः विशेषः ?	કેમ શું વાત છે ?
सायम् आगमनसमये शाकम् आनयति किम् ?	સાંજે આવતી વખતે શાકભાજી લાવી શકશો ?
रविवासरे तान् किमर्थम् आह्वयामः ?	રવિવારે એમને શા માટે બોલાવીએ ?
बालिका किमपि आवश्यकम् इति वदति स्म ।	છોકરી કંઈક માંગતી હતી.
अवश्यं स्मृत्वा आनयतु ।	ચોક્કસ યાદ રાખીને લાવજો.
किमर्थं प्रतिदिनं विलम्बेन आगच्छति ?	કેમ રોજ મોડા આવો છો ?
कस्मिन् समये आगच्छति अद्य ?	આજે ક્યારે આવશો ?
कुञ्चिकां पार्श्वगृहे दत्त्वा गच्छामि ।	ચાવી પડોશમાં મૂકીને જાઉં છું.
किमिति पदे पदे आह्वयति ?	શા માટે વારંવાર બોલાવો છો ?
सर्वं तत्रैव अस्ति, किञ्चित् पश्यतु ।	બધું જ ત્યાં રાખ્યું છે, જરા જોઈ લો.
भोजनार्थं कोऽपि विशेषः .... ?	ભોજનમાં કંઈ ખાસ ....?
अद्य अस्माकं कृते चायम् अस्ति किम् ?	આજે અમને ચા મળશે ?
इदानीम् अपि स्नानं न कृतम् ?	હજી સુધી નાહ્યા નથી ?
भवान् मास्तु इति उक्तवान् किल ?	આપે ના કહી હતી ને ?
समये एकमपि / किमपि न लभ्यते ।	સમયે કંઈ જ મળતું નથી.
वेतनं लब्धं किम् ?	શું પગાર મળ્યો ?
दुग्धार्थम् अद्य धनं दातव्यम् अस्ति ।	દૂધના પૈસા આજે જ આપવાના છે.
ते सर्वदा कलहं कुर्वन्ति ।	તેઓ હંમેશાં ઝઘડતા જ રહે છે.
तथा किमर्थं वदति ?	એમ શા માટે બોલો છો ?

तत्र अस्ति उत न इति प्रथमम् एव द्रष्टव्यम् ।	ત્યાં છે કે નહિ એ પહેલા જ જોઈ લેવું જોઈએ.
अहं कार्यालयं गच्छामि ।	હું કાર્યાલય જાઉં છું.
अस्य त्रपुलेपं कारयतु ।	આની કલાઈ કરાવી લો.
मार्गे सौचिकं विचार्य गच्छतु ।	રસ્તામાં દરજીને પૂછીને જજો.

२४. पुत्राः (परस्परम्) દીકરાઓ (પરસ્પર)

मम लेखनीं स्वीकृतवान् किम् ?	મારી કલમ લીધી ?
पिता अस्ति, मौनम् उपविशतु ।	પિતાજી છે, ચૂપ રહો.
कृपया मनसि पठतु ।	કૃપા કરી મનમાં જ વાંચો.
भगिनि, मां गणितं पाठयतु ।	દીદી, મને ગણિત શીખવો.
मम शिक्षकः एवमेव पाठितवान् ।	અમારા શિક્ષકે આમ જ ભણાવ્યું છે.
भवतः लेखनी कुत्र ?	તમારી કલમ ક્યાં છે ?
मम छत्रं भवान् किमर्थं स्वीकृतवान् ?	તમે મારી છત્રી કેમ લીધી ?
तस्य कृते किमर्थं दत्तवान् ?	એને કેમ આપી ?
तत्कारणात् इदानीम् अनुभवतु ।	એટલે હવે ભોગવો.
न, अहं पितरं सूचयामि ।	ના, હું પિતાજીને કહીશ.
पठनं नास्ति, किमपि नास्ति, केवलम् अटति ।	ભણતો-બણતો નથી, એમ જ ભટક્યા કરે છે.
भवतः सर्वम् अहं जानामि ।	તારું તો હું બધું જાણું છું.
भवती बहु पठति, जानामि ।	જાણું છું, તું ખૂબ વાંચે છે.
अद्य भवतः स्नेहितः मार्गे मिलितः ।	આજે તમારા સ્નેહી રસ્તામાં મળ્યા હતા.

भवत्याः सखी मिलितवती ।	તારી બહેનપણી મળી હતી.
किं, सः किमपि उक्तवान् ?	તેણે કંઈ કહ્યું ?
परीक्षा कदा इति स्मरति खलु ?	પરીક્ષા ક્યારે છે તે ખબર છે ને ?
रमेशः भवन्तम् आह्वयति ।	રમેશ તને બોલાવે છે.
पश्यतु, नासिका स्त्रवति ।	જુઓ, નાક ગળી રહ્યું છે.
नासिकां स्वच्छं कृत्वा आगच्छतु ।	નાક સાફ કરીને આવો.
वक्तव्यम् आसीत् , कुर्याम् ।	કહેવું હતું, કરી દેત.
अङ्कन्या मास्तु, लेखन्या लिखतु ।	પેન્સિલથી નહીં, પેનથી લખો.
तिष्ठतु, युतकं परिवर्त्य आगच्छामि ।	થોભો, ખમીસ બદલીને આવું છું.
एतत् युतकं बहु सम्पृक्तम् ।	આ ખમીસ ખૂબ દબાય છે.
अपरं युतकम् एवं नास्ति ।	બીજું ખમીસ એવું નથી.

२५. अतिथिः (મહેમાન)

किं पिबति भवान् ?	આપ શું પીશો ?
तर्हि पानकम् आनयामि ।	તો શરબત લાવું છું.
भवान् कॉफि पिबति, उत चायम् ?	આપ કૉફી પીશો કે ચા ?
किञ्चित् विश्रान्तिम् अनुभवतु ।	જરા આરામ કરી લો.
किम् अद्यैव गन्तव्यम् ?	આજે જ જવું છે ?
भोजनं कृत्वा गच्छतु ।	ભોજન કરીને જજો.
दिनद्वयं तिष्ठतु, भोः ।	બે દિવસ થોભી જાઓ.
रात्रौ निद्रा सम्यक् आसीत् ।	રાતે ઊંઘ સરસ આવી.
रात्रौ निद्रा एव न आसीत् ।	રાતે ઊંઘ જ આવી નહિ.
अत्रैव कुत्रापि गतवान् , इदानीम् आगच्छति ।	અહીં ક્યાંક ગયા છે, હમણાં આવશે .

२६. सङ्कीर्णवाक्यानि (અન્ય વાક્યો)

उभयोः अपि औन्नत्यं समानम् ।	બંનેના કદ સમાન.
अस्माकं गृहे सर्वे अस्वस्थाः ।	અમારા ઘરમાં બધા અસ્વસ્થ છે.
मशको मशकः !	મચ્છર જ મચ્છર !
मत्कुणो मत्कुणः !	માંકડ જ માંકડ!
मशकजालं कुत्र ?	મચ્છરદાની ક્યાં છે ?
अन्तः कोऽपि अस्ति किम् ?	કોઈ અંદર છે ?
दूषितः कालः ।	ખરાબ સમય.
कर्मकराः एव न लभ्यन्ते ।	નોકર જ મળતા નથી.
महती घोरिका भोः महाशयस्य !	એ મહાશય કેટલા જોરથી ઘોરે છે !

शुभाशयाः
(શુભેચ્છાઓ)

दीपावलिशुभाशयाः ।	દીપાવલિની શુભેચ્છાઓ.
युगादि-शुभाशयाः ।	યુગાબ્દની શુભેચ્છાઓ.
मकरसङ्क्रमणस्य हार्दिक-शुभाशयाः ।	મકરસંક્રાંતિની હાર્દિક શુભેચ્છાઓ.
नववर्षस्य शुभाशयाः ।	નવવર્ષની શુભેચ્છાઓ.
नववर्षं नवचैतन्यं ददातु ।	નવવર્ષ નવચેતના જગાડે.
भवतः वैवाहिकजीवनं सुखमयं भवतु ।	આપનું લગ્નજીવન સુખમય હો.
नवदम्पत्योः वैवाहिकजीवनं सुमधुरं भूयात् ।	નવદંપતીનું જીવન સુખી અને સુમધુર બનો.
सफलतायै अभिनन्दनम् ।	સફળતા માટે અભિનંદન.
भवदीयः समारम्भः यशस्वी भवतु ।	આપનો સમારોહ યશસ્વી બની રહો.
शतं जीव शरदो वर्धमानः ।	સો વર્ષ સુખેથી જીવ.
शिवास्तु ते पन्थानः ।	આપનો પ્રવાસ મંગળકારી નિવડો.
जन्मदिनस्य शुभाशयाः ।	જન્મદિવસની શુભેચ્છાઓ.

व्यावहारिक-शब्दावलिः (વ્યાવહારિક શબ્દાવલિ)

अधिकारी	અધિકારી	**सामिसुखयानम्**	સેમી લકઝરી બસ
अभियन्ता	ઈજનેર	**त्रिचक्रिका**	ઑટો રિક્ષા
लिपिकारः	લિપિક	**पादाभ्याम्**	પગપાળા
विक्रयिकः	વિક્રેતા	**संलपन्तः**	વાતચીત કરતાં
उट्टङ्कः	ટાઈપિસ્ટ		-કરતાં
प्राध्यापकः	પ્રાધ્યાપક	**शर्करा**	ખાંડ
अधिवक्ता	વકીલ	**दुग्धम्**	દૂધ
व्याख्याता	વ્યાખ્યાતા	**चायचूर्णम्**	ચાની ભૂકી
कार्यालयः	કાર્યાલય	**सुपिष्टम्**	મેંદો
वित्तकोषः	બૅન્ક	**पृथुकम्**	પૌંવા
उच्चविद्यालयः	ઉચ્ચવિદ્યાલય	**चालनी**	ચારણી
महाविद्यालयः	મહાવિદ્યાલય	**ओदनम्**	ભાત
चिकित्सालयः	ચિકિત્સાલય	**सूपः**	દાળ
यन्त्रागारः	કારખાનું	**तक्रम्**	છાશ
स्यूतः	થેલી	**उपसेचनम्**	ચટણી
चीटिका	ટિકિટ	**शाकम्**	શાક
यानपेटिका	સૂટકેસ	**अवलेहः**	અથાણું
एतद्	આ	**तैलम्**	તેલ
यानस्यूतः	એરબેગ	**लवणम्**	મીઠું
वनितास्यूतः	વેનિટિ બૅગ	**घृतम्**	ઘી
लोकयानम्	બસ	**व्यञ्जनम्**	રસાળું શાક
सुखयानम्	લકઝરી બસ		